

Pre-School and Elementary School Pre-Service Teachers' Perceptions about Effective Teacher Characteristics in Music Education

Sabahat BURAK¹

ABSTRACT: The purpose of this study is to reveal the perceptions of prospective classroom teachers and pre-school teachers about the significance characteristics of teacher that they consider necessary to sustain the music education efficiently. Moreover, it is aimed to show the similar and different aspects of opinions of prospective teachers in both groups. It is understood that great differences are not present by the departments of the prospective teachers for the average and ranking of the answers to the items according to results of the study. It is found out that both groups viewed personal and teaching skill characteristics as significant at the top of the scale, and they viewed musical characteristics as significant at the lower of the scale.

Keywords: Effective teacher characteristics, music education

¹ Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi AD/sabahatozmentes@gmail.com

SUMMARY

Purpose and significance: The purpose of this study is to examine the perceptions of pre-service elementary and pre-school teachers about the significant characteristics of teachers to teach the music efficiently. Moreover, it is aimed to compare the perceptions of pre-service teachers in two groups.

Method: The study was carried out with total 184 students attending to elementary education teacher (N=92) and early child hood education departments (N=92). Data was collected using Characteristics of Effective Teacher in Music Education Questionnaire. The questionnaire is composed of three dimensions that are a) personal characteristics of the teacher, b) musical characteristics of the teacher and c) teaching skills of the teacher.

Results: According to the results of variance analysis conducted to the difference of sub-dimensions of the scale comparing to the departments, no significant differences were found with regard to the sub-dimensions of personal characteristics ($F=,322$, $p=,571$), musical characteristics ($F=3,408$, $p=,067$) and teaching skills ($F=,416$, $p=,520$). Considering the total scores, it was found that the lowest mean score was calculated for musical characteristics ($X=2,84$), whereas the highest mean score was calculated for teaching skills ($X=3,38$).

Discussion and Conclusion: The findings of this study revealed no significant differences between perceptions of pre-service teachers according to their department. It is also found that both groups perceived personal and teaching skill characteristics as more important than musical characteristics. On the other hand pre-service preschool teachers scored higher in some items of musical characteristics than pre-service elementary school teachers. This can be interpreted as pre-service pre-school teachers consider musical characteristics more important than pre-service elementary school teachers.

Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Müzik Eğitiminde Etkili Öğretmen Özelliklerine Yönelik Algıları

Sabahat BURAK*

ÖZ. Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmeni ve okul öncesi öğretmeni adaylarının müzik eğitiminin etkili bir biçimde sürdürülebilmesi için gerekli olduğunu düşündükleri öğretmen özelliklerinin önemine yönelik algılarını ortaya çıkarmaktır. Ayrıca araştırmada her iki gruptaki öğretmen adaylarının görüşlerindeki benzer ve farklı yönlerin ortaya çıkarılması da amaçlanmıştır. Araştırma Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği (N=92) ve Okul Öncesi Öğretmenliği (N=92) Anabilim Dallarında okumakta olan toplam 184 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler müzik eğitiminde etkili öğretmen özellikleri anketi ile toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının maddelere verdikleri yanıtların ortalama ve sıralamalarında okudukları anabilim dallarına göre çok büyük farklılıkların olmadığı görülmektedir. Benzer olarak iki grubun da kişisel ve öğretme becerisi özelliklerini ölçeğin üst sıralarında önemli buldukları, müziksel özellikleri ise listenin alt sıralarında önemli buldukları görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Etkili öğretmen özellikleri, müzik eğitimi

* Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi AD/sabahatozmentes@gmail.com

GİRİŞ

Okul ortamında etkili öğretimin gerçekleşebilmesi için gerekli öğretmen özelliklerinin ne olması gerektiği eğitimciler ve eğitim araştırmacıları tarafından üzerinde durulan bir konudur. Konu ile ilgili bir yaklaşım öğretmenlerin etkili ya da etkisiz olarak adlandırılmalarındaki kişisel özelliklerinden bahsederken diğer bir yaklaşım onların alana özgü yeterliklerine vurgu yapar niteliktedir (Schmidt,1994: 4). Yarbough (1975) etkili müzik öğretmeni özelliklerini göz teması, öğrencilere yakınlık, sesin tonu ve kullanımı, mimikler ve yüz ifadesi olarak yalnızca kişisel özellikler boyutunda ele almıştır. Daha sonra Teachout (1997) müzik eğitiminde etkili öğretmen özelliklerini kişisel özellikler, müziksel özellikler ve öğretme becerileri olmak üzere 3 başlık altında sınıflamıştır.

Müzik eğitiminde etkili eğitim ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, bu çalışmaların etkili müzik öğretiminin ne olduğu ile ilgili öğrenci ve öğretmen görüşleri (Butler, 2001; Schmidt, 1994; Teachout, 1997), müzik öğretiminin etkili biçimde gerçekleşmesini sağlayan faktörlerin ne olduğu (Hamann, Baker, McAllister & Bauer, 2000; Madsen, 2003; Teachout, 2001) ve etkili öğretmen özelliklerine yönelik öğrenci algıları (Hamann, Lineburg & Paul 1998; Kelly, 2008; Madson & Cassidy, 2005; Rohwer & Henry 2004) gibi alanlarda oldukları görülmektedir. Örneğin Madsen (2003) araştırmasında müzisyenlerin öğretmen etkililiği algılarında öğretmenin ders öğretmedeki açıklık ve konuşma tarzı ile öğrencinin ilgi ve dikkatinin etkilerini ölçmeyi amaçlamıştır. Seviyeleri 6-8, 9-12, üniversite öğrencileri ve deneyimli öğretmenlerden oluşan dört gruptan 168 katılımcıya öğretmen etkililiğini değerlendirmeleri amacı ile 8 bölümden oluşan bir öğretim etkinliği izlettirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda grupların öğretmen etkililiği ile ilgili algılarının gruplara göre farklılık gösterdiği anlaşılmıştır. Butler (2001) öğretmen adaylarının etkili öğretim ve öğretim performansları ile ilgili algılarını kavram haritaları ile ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Öğretmen adaylarına mikro-öğretim tekniğinin uygulandığı bu çalışmada katılımcılardan öğretimin başında ve sonunda kavram haritaları oluşturmaları istenmiştir. Araştırmada veri toplama şu şekilde gerçekleşmiştir: Bilişsel yapı (kavram haritalarından alınan puanlar) kavramsal algı (kavram haritalarından alınan nitel veriler), öz-değerlendirme yazıları ve görüşmeler. Araştırma sonunda elde edilen nicel veriler, öğretmenlerin bilişsel yapılarında mikro-öğretim öncesi ve sonrasında bir değişimin olmadığını ortaya çıkarmıştır. Elde edilen nitel verilerde ise öğretmen adayları mikro-öğretim çalışmalarının etkili öğretime katkı olacağını vurgulamışlardır. Teachout (2001) müzik öğretmeni adaylarının kişilik özellikleri ile öğretimlerindeki etkililikleri arasındaki ilişkileri

incelemiştir. Bu kişilik tipleri gerçekçi, araştırmacı, sanatsal, sosyal, girişimci ve geleneksel olarak belirlenmiştir. 84 müzik öğretmeni adayının katıldığı araştırmada ele alınan kişilik tipleri ile öğretimin etkililiği arasında anlamlı ilişkilere rastlanmamıştır. Teachout (1997) tarafından gerçekleştirilen başka bir araştırmada ise deneyimli müzik öğretmenleri ile müzik öğretmeni adaylarının müzik eğitiminde etkili öğretmen özelliklerine yönelik algılarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Yapılan analizler sonucunda iki grubun da kişilik özellikleri ile öğretme becerisi özelliklerini müziksel özelliklerden anlamlı derecede daha önemli buldukları anlaşılmıştır. Kelly (2008) lise müzik öğrencilerinin müzik stajyer öğretmenlerinin etkili öğretimlerine yönelik görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. 314 öğrencinin katıldığı araştırmada katılımcılar 34 maddelik bir anket doldürmüşlerdir. Bu anket her bir madde için 1’den (çok önemli değil) 5’e (çok önemli) doğru sıralanan likert tipinde oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda en yüksek ortalamaya sahip olan maddeler “öğretmenin iyi (pozitif) davranışlara sahip olması ve “bilgisini uygulayabilmesi, yeterli olması” maddeleri iken en düşük ortalamaya sahip maddeler “öğretmenin piyano çalması” ve “teknoloji bilgisine sahip olması” maddeleri olarak bulunmuştur.

Okul öncesi ve ilköğretim döneminde müzik eğitiminin etkili bir biçimde gerçekleştirilmesi çocuğun müziksel gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır. Türkiye’de ve dünyanın pek çok ülkesinde ilköğretim dönemi ve okul öncesi müzik derslerine asıl branşları müzik alanı olmayan okul öncesi ve sınıf öğretmenleri girmektedir. Bu öğretmenler, müzik alanının eğitim ve gelişim açısından yararlı olduğunu bilmekle birlikte kendilerini müzik derslerini verecek yeterlikte bulmayabilmektedirler (Hash, 2009; Hennessy 2001; Özmenteş 2009; Seddon & Biasutti, 2008). Bu durumun sebepleri arasında öğretmen adaylarının müziksel yetenek, hazır bulunuşluk ve bilişsel yeterlikleri önemli rol oynamakta iken öğretmen adayının yetiştiği lisans programının ve aldığı müzik eğitiminin yeterliliğinin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bununla birlikte okul öncesi ve ilköğretim döneminde müzik eğitiminin etkili bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için öğretmen adaylarının etkili öğretim ve öğretmen özelliklerinin ne olduğunu bilmeleri ve bu özelliklere sahip olmaları gerekmektedir. Okul öncesi ve sınıf öğretmenleri müzik derslerine yönelik farklı tutum ve görüşlere sahip olabilmektedirler. Okudukları programın yapısı gereği oluşan bu görüş ayrılıkları çoğu zaman mesleki beceri ve yeterliklerini etkileyebilmektedir. Bu noktadan hareketle gerçekleştirilen bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmeni ve okul öncesi öğretmeni adaylarının müzik eğitiminin etkili bir biçimde sürdürülebilmesi için gerekli olduğunu düşündükleri öğretmen özelliklerinin önemine yönelik algılarını ortaya çıkarmaktır. Ayrıca

araştırmada her iki gruptaki öğretmen adaylarının görüşlerindeki benzer ve farklı yönlerin ortaya çıkarılması da amaçlanmıştır. Bu bağlamda araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Öğretmen adaylarının müzik eğitiminde etkili öğretmen özelliklerinin önemine yönelik algıları nelerdir?
2. Öğretmen adayları müzik eğitiminde etkili öğretmen özellikleri olan kişisel, müziksel ve öğretme becerileri özelliklerinden hangi boyutu daha önemli bulmaktadırlar?
3. Öğretmen adaylarının müzik eğitiminde etkili öğretmen özelliklerinin alt boyutları olan kişisel, müziksel ve öğretme becerileri alt boyutlarından aldıkları puanlar okudukları anabilim dallarına göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırma Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği (N=92) ve Okul Öncesi Öğretmenliği (N=92) Anabilim Dallarında okumakta olan toplam 184 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların seçiminde lisans dönemi müzik eğitime devam ediyor olmak koşulu aranmış, bu bağlamda sınıf öğretmenliğinde 2, okul öncesinde 3. Sınıfta okumakta olan öğretmen adayları araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırmada veriler müzik eğitiminde etkili öğretmen özellikleri anketi ile toplanmıştır. Anketin oluşturulmasında ilgili alan yazın taranmış, Teachout (1997) tarafından geliştirilen anketteki maddeler İngilizceden Türkçeye çevrilmiştir. Bu aşamada anketin her bir maddesi bir Türk dili uzmanı tarafından okunmuş, kontrol edilerek gerekli değişiklik ve düzeltmeler yapılmıştır. Anket 4'lü likert tipindedir. Ankette maddeler çok önemli, önemli, biraz önemli ve önemsiz olmak üzere sıralanmış, öğretmen adaylarından müzik eğitiminde etkili öğretmen özelliklerinin önem dereceleri hakkındaki görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Anket toplam 40 madde ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar öğretmenin kişisel özellikleri (15 madde), öğretmenin müziksel özellikleri (10 madde) ve öğretmenin öğretme becerisi (15 madde) olarak adlandırılmışlardır.

Kişisel özellikler boyutu öğretmenin eğitim hayatı boyunca öğrencileri ile olan ilişkilerini etkileyen ve öğretmenlik başarısına olumlu-olumsuz katkıları bulunan özellikleridir. Bu özellikler anket maddelerinde öğretmenin istekli, enerjik, kendine güven sahibi, sabırlı, düzenli olması, insanlarla olumlu bir ilişkiyi kolayca geliştirebilmesi, güçlü liderlik becerilerine sahip olması gibi özellikleri olarak ele alınmıştır.

Müziksel özellikler boyutu, öğretmenin müzik öğretiminde gereken müziksel bilgi, beceri ve donanımına sahip olması özellikleri olarak sıralanmaktadır. Bu özellikler ankette öğretmenin şarkı söyleme, çalgı

çalma, müziksel bilgi ve beğenisinin miktarı ile ilişkili olan özellikleri olarak sıralanmıştır.

Öğretme becerileri boyutu ise müzik eğitiminde öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgi ve beceri boyutunu kapsamaktadır. Ankette bu boyutla ilgili öğretmenin dersini planlama ve yürütme, sınıf yönetimini sağlama, dersini açık bir biçimde sunma, öğretim yöntem ve stratejileri ile ilgili kuramsal ve uygulamalı bilgiye sahip olma gibi özellikler olarak sıralanmaktadır. Anket ders saatleri içinde denekler tarafından doldurulmuş ve anketin uygulaması yaklaşık 10–15 dakika sürmüştür. Verilerin çözümünde öğretmen adaylarının her bir maddeye verdikleri puanların ortalamaları alınmış ve maddeler önem derecelerine göre sıralanmışlardır. Öğretmen adaylarının maddelerin sıralamalarındaki bölümleri arasındaki farklılaşmaları karşılaştırılmıştır. Ayrıca anketin alt boyutlarından alınan puanların ortalamaları hesaplanmış, bu puanların anabilim dallarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin anlaşılması amacı ile varyans analizi yapılmıştır. Bununla birlikte anketteki her bir maddeden alınan puanların anabilim dallarına göre anlamlı fark gösterip göstermediğinin anlaşılması amacı ile anketteki her maddeye t-testi uygulanmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın 1. sorusu öğretmen adaylarının müzik eğitiminde etkili öğretmen özelliklerine yönelik algılarının ne olduğunu ortaya çıkarmaya yöneliktir. Bu bağlamda ankete verilen yanıtlarda her bir maddenin ortalamaları hesaplanmış ve sıralanmıştır. İlgili bulgular Tablo 1’ de sunulmaktadır.

Tablo1. *Öğretmen adaylarının müzik eğitiminde etkili öğretmen özellikleri anketine verdikleri yanıtlar (Ortalama ve sıralama)*

Maddeler	Sınıf Öğrt.		Okul Ö. Öğrt.	
	Ortalama	Sıra	Ortalama	Sıra
1. İstekli, enerjik olması (K)	3,89	1	3,77	1
2. Çalışma için harcadığı zamanı en üst düzeye çıkarması (Ö)	3,22	17	3,14	20
3. Öğrencileri öğrenme sürecine dâhil etmesi (Ö)	3,67	2	3,72	2
4. Bir müzik topluluğunu yönetmek için gerekli jest ve mimiklere sahip olması (M)	3,44	8	3,31	14
5. Öğrencilerin davranışlarını	3,35	11	3,16	19

	dersin hedefleri doğrultusunda yönetmesi (güçlü ve nitelikli bir disiplin anlayışı) (Ö)				
6.	Hoş bir etkileme gücüne ve mizah anlayışına sahip olması (K)	3,21	18	3,40	10
7.	Öğrettiği konuya ilişkin materyaller konusunda bilgi sahibi olması (M)	3,33	13	3,63	3
8.	Dersini iyi planlama becerisine sahip olması (Ö)	3,45	7	3,44	7
9.	Ders anlatmadaki temposunu ders boyunca etkili bir biçimde sürdürebilmesi (Ö)	3,53	5	3,43	8
10.	Öğrencileri ile sık sık göz teması kurması (Ö)	3,34	12	3,14	20
11.	Grup içinde uyumu sağlaması ve grubu yönetebilmesi (Ö)	3,39	10	3,30	15
12.	Hedef odaklı olması (K)	2,94	23	2,80	27
13.	Profesyonelliğini üst düzeyde sürdürebilmesi (K)	3,06	21	3,31	14
14.	Olumlu bir yaklaşıma sahip olması (Ö)	3,33	13	3,51	6
15.	Mükemmel derecede şarkı söyleyebilme becerisine sahip olması (M)	2,34	27	2,30	31
16.	Müzik bilgisine sahip olması (Müzik tarihi, kuramı vs.) (M)	3,08	20	3,06	23
17.	Etkili psikolojik iletişim becerisi kullanma becerisine sahip olması (beden dili) (Ö)	3,33	13	3,33	13
18.	Kendine güven sahibi olması (K)	3,53	5	3,42	9
19.	Müzikle ilgili üst düzey bir müzik beğenisine sahip olması (M)	2,77	25	2,79	28
20.	Mükemmel bir müzik kulağı eğitimi becerisine sahip olması (M)	2,67	26	2,88	26
21.	Okul müzik eğitiminde kullanılan çalgıları çalabilmesi (M)	2,86	24	3,10	22
22.	Sabırlı olması (K)	3,56	3	3,55	4
23.	Düzenli olması (K)	3,34	12	3,29	16
24.	İyi bir konuşma becerisine sahip olması (K)	3,55	4	3,36	12

25. İnsanlar ile olumlu bir ilişkiyi kolayca geliştirebilmesi (K)	3,25	15	3,26	18
26. Yeterli derecede piyano çalma becerisine sahip olması (M)	2,08	29	2,58	29
27. Yaratıcı, hayal gücü kuvvetli ve doğal olması (K)	3,20	19	3,33	13
28. Mükemmel bir sınıf yönetimi becerisine sahip olması (Ö)	3,32	14	3,13	21
29. Öğrencileri güdüleme becerisine sahip olması (Ö)	3,33	13	3,51	6
30. Üst düzey bir müzisyenlik gösterebilmesi (M)	2,29	28	2,50	30
31. Mükemmel bir nota okuma becerisine sahip olması (M)	2,86	24	2,95	24
32. Güçlü liderlik becerilerine sahip olması (K)	3,05	22	2,93	25
33. Esnek ve uyumlu olması (K)	3,23	16	3,29	16
34. Dersini açık bir biçimde sunabilme becerisine sahip olması (Ö)	3,39	10	3,43	8
35. Parasal kaynakları iyi bir biçimde yönetebilme becerisine sahip olması (K)	2,63	26	2,42	31
36. Öğrenme ve öğretme stratejileri anlayışına sahip olması (Ö)	3,39	10	3,27	17
37. Farklı yaş ve yetenek düzeyinde öğrenciler ile çalışabilmesi (Ö)	3,32	14	3,43	8
38. Dersinde çeşitli materyalleri kullanması, etkinlikleri uygulaması (Ö)	3,55	4	3,54	5
39. Stresini iyi yönetebilmesi (K)	3,48	6	3,36	12
40. Olgun olması ve özdenetime sahip olması (K)	3,40	9	3,39	11

Tablo 1 incelendiğinde öğretmen adaylarının maddelere verdikleri yanıtların ortalama ve sıralamalarında okudukları anabilim dallarına göre çok büyük farklılıkların olmadığı görülmektedir. Örneğin ölçeğin 1,3,8,17,20,26,31,33. maddelerinin sıralamaları iki grup katılımcıları için de aynıdır. İki gruptaki öğretmen adaylarının da birinci sıraya koydukları madde bir kişisel özellik olan “ *öğretmenin istekli, enerjik olması*” özelliğidir. Yine her iki grupta 2. sıraya yerleşen madde ise bir öğretme becerisi özelliği olan “ *öğretmenin öğrencileri öğretme sürecine dâhil etmesi*” özelliğidir. Başka bir kişisel özellik olan “ *öğretmenin sabırlı olması*” sınıf öğretmeni adayları (SÖ) tarafından 3. okul öncesi öğretmen

adayları (OÖ) tarafından ise 4. sıraya yerleştirilmiştir. Bununla birlikte bir müziksel özellik olan “*öğretmenin öğrettiği konuya ilişkin materyaller konusunda bilgi sahibi olması*” özelliği OÖ tarafından 3, SÖ tarafından ise 13. sıraya yerleştirilmiştir. Bununla birlikte yine bir kişisel özellik olan “*öğretmenin iyi bir konuşma becerisine sahip olması*” özelliğini SÖ 4. sırada önemli bulurken OÖ 12. sırada önemli bulmuştur. Öğretmen adaylarının kişisel ve öğretme becerisi özelliklerini ölçeğin üst sıralarında önemli buldukları, müziksel özellikleri ise listenin alt sıralarında önemli buldukları görülmüştür. Örneğin “*öğretmenin mükemmel derecede şarkı söyleyebilme becerisine sahip olması özelliği*” OÖ tarafından en düşük puan ortalamasına sahip olmuş ve 31. sıraya yerleşmiştir. Bununla birlikte SÖ “*öğretmenin yeterli derecede piyano çalma becerisine sahip olması*” özelliğini 29. sıra ile en son sıraya yerleştirmiştir. Ayrıca yine müziksel özellikler olan “*öğretmenin müzik bilgisine sahip olması*”, “*öğretmenin müzikle ilgili üst düzey bir müzik beğenisine sahip olması*”, “*mükemmel bir müzik kulağı eğitimi becerisine sahip olması*”, “*okul müzik eğitiminde kullanılan çalgıları çalabilmesi*”, “*üst düzey bir müzisyenlik gösterebilmesi*”, “*mükemmel bir nota okuma becerisine sahip olması*” gibi özelliklerinin sıralamada alt sıralarda bulunduğu göze çarpmaktadır.

Araştırmanın ikinci sorusu öğretmen adaylarının müzik eğitiminde etkili öğretmen özelliklerinin hangi alt boyutlarını daha önemli bulduklarını ortaya çıkarmaya yöneliktir. Bu bağlamda alt boyutlardan alınan puanların ortalama ve standart sapmalarına ilişkin veriler Tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının anabilim dallarına göre müzik eğitiminde etkili öğretmen özellikleri anketinin alt boyutlarından aldıkları puanlar (ortalama ve standart sapmalar)

Sınıf		Kişisel Özellikler	Müziksel Özellikler	Öğretme Becerisi
Sınıf	X	3,29	2,77	3,39
Öğrt.	N	92	92	92
	SS	,34	,52	,30
Okul	X	3,26	2,91	3,36
Öncesi	N	92	92	92
	SS	,36	,46	3,29
Toplam	X	3,27	2,84	3,38
	N	184	184	184
	SS	,35	,50	,31

Tablo 2 incelendiğinde sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenin kişisel özellikleri alt boyutunda aldıkları puan ortalamalarının 3,29, okul öncesi öğretmen adaylarının aynı boyuttan aldıkları puan ortalamalarının 3,26 olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının müziksel özellikler boyutundan aldıkları puan ortalamaları 2,77 iken okul öncesi öğretmeni adaylarının 2,91, sınıf öğretmeni adaylarının öğretim becerisi alt boyutundan aldıkları puan ortalaması 3,39 iken okul öncesi öğretmeni adaylarının 3,36 olarak hesaplandığı görülmektedir. Toplam puanlar incelendiğinde ise en düşük puan ortalamasının müziksel özellikler alt boyutuna ait olduğu ($X=2,84$), öğretim becerisine ait puan ortalamasının ise ($X=3,38$) en yüksek olarak hesaplandığı görülmektedir. Ölçeğin alt boyutlarının anabilim dallarına göre farkının anlaşılması için yapılan varyans analizi sonuçlarına göre kişisel özellikler ($F=,322$, $p=,571$), müziksel özellikler ($F=3,408$, $p=,067$) ve öğretim becerisi özellikleri ($F=,416$, $p=,520$) alt boyutlarında gruplara göre anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır. Ölçeğin her bir maddesinin sınıflara göre farkının sınanması amacıyla her bir maddeye t testi uygulanmış ancak yalnızca bazı maddelerin gruplara göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. İlgili bulgular Tablo 3'te sunulmaktadır.

Tablo 3. *Öğretmen adaylarının anabilim dallarına göre müzik eğitiminde etkili öğretmen özellikleri anket maddelerine yapılan t testi sonuçları*

Maddeler	Bölümler	X	S	t	p
Öğrettiği konuya ilişkin materyaller konusunda bilgi sahibi olması (M)	Sınıf Öğrt.	3,33	,66	-	,001***
	Okul Öncesi	3,63	,52	3,306	
Profesyonelliğini üst düzeyde sürdürebilmesi (K)	Sınıf Öğrt.	3,06	,72	-	,018*
	Okul Öncesi	3,31	,69	2,392	
Okul müzik eğitiminde kullanılan çalgıları çalabilmesi (M)	Sınıf Öğrt.	2,86	,90	-	,047*
	Okul Öncesi	3,10	,70	2,003	
İyi bir konuşma becerisine sahip olması (K)	Sınıf Öğrt.	3,55	,56	2,018	,045*
	Okul Öncesi	3,36	,67		
Yeterli derecede piyano çalma becerisine sahip olması (M)	Sınıf Öğrt.	2,08	,95	-	,000**
	Okul Öncesi	2,58	,80	3,844	
Mükemmel bir sınıf yönetimi becerisine sahip olması (Ö)	Sınıf Öğrt.	3,32	,66	1,993	,048*
	Okul Öncesi	3,13	,66		

*($p<,05$), **($p<,001$), ***($p<,005$)

Tablo 3’te de görüldüğü üzere “*öğretmenin öğrettiği konuya ilişkin materyaller konusunda bilgi sahibi olması*”, ($p<,005$) “*öğretmenin profesyonelliğini üst düzeyde sürdürebilmesi*”, ($p<,05$) “*öğretmenin okul müzik eğitiminde kullanılan çalgıları çalabilmesi*” ($p<,05$) ve “*öğretmenin yeterli derecede piyano çalma becerisine sahip olması*” ($p<,001$) özellikleri maddelerinden okul öncesi öğretmen adaylarının aldıkları puanlar sınıf öğretmeni adaylarının puanlarına göre anlamlı derecede yüksek olarak bulunmuştur. Bununla birlikte “*öğretmenin iyi bir konuşma becerisine sahip olması*” ($p<,05$) ve “*öğretmenin mükemmel bir sınıf yönetimi becerisine sahip olması*” ($p<,05$) maddelerinden sınıf öğretmeni adaylarının aldıkları puanlar okul öncesi öğretmeni adaylarına göre anlamlı derecede yüksek olarak hesaplanmıştır.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının maddelere verdikleri yanıtların ortalama ve sıralamalarında okudukları anabilim dallarına göre çok büyük farklılıkların olmadığı görülmektedir. Ölçeğin alt boyutlarının anabilim dallarına göre farkının anlaşılması için yapılan varyans analizi sonuçlarına göre kişisel özellikler ($F= ,322$, $p=,571$), müziksel özellikler ($F=3,408$, $p=,067$) ve öğretme becerisi özellikleri ($F=,416$, $p=,520$) alt boyutlarında gruplara göre anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır. Bu sonuç, grupların kültürel yapıları, müziksel geçmişleri ve müziğe yönelik tutumları açısından birbirleri ile benzer olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Benzer olarak iki grubun da kişisel ve öğretme becerisi özelliklerini ölçeğin üst sıralarında önemli buldukları, müziksel özellikleri ise listenin alt sıralarında önemli buldukları görülmüştür. İki gruptaki öğretmen adaylarının da birinci sıraya koydukları madde bir kişisel özellik olan “*öğretmenin istekli, enerjik olması*” özelliğidir. Yine her iki grupta da 2. sıraya yerleşen madde bir öğretme becerisi özelliği olan “*öğretmenin öğrencileri öğretme sürecine dâhil etmesi*” özelliğidir. Toplam puanlar incelendiğinde ise en düşük puan ortalamasının müziksel özellikler alt boyutuna ait olduğu ($X=2,84$), öğretme becerisine ait puan ortalamasının ise ($X=3,38$) en yüksek olarak hesaplandığı görülmüştür. Bu durum her iki anabilim dalındaki öğretmen adaylarının da öğretme becerilerini müziksel özelliklerden daha önemli bulduklarını göstermektedir. Bu bulgu Teachout’un (1997) bulguları ile paralellik göstermektedir. Teachout (1997) müzik öğretmeni adayları ve deneyimli müzik öğretmenleri ile gerçekleştirdiği araştırmasında, öğretme becerisi ve kişisel özelliklerin müziksel özelliklerden anlamlı derecede daha önemli olarak algılandığını ortaya çıkarmıştır. Bu bulgu ayrıca Kelly’nin (2008) bulguları ile de örtüşmektedir. Kelly’nin (2008) lise müzik

öğrencilerinin müzik stajyer öğretmenlerinin etkili öğretimlerine yönelik görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçladığı araştırmasında, öğretmenin kişisel özelliği olan “öğretmenin iyi (pozitif) davranışlara sahip olması ve bir öğretme becerisi özelliği olan “bilgisini uygulayabilmesi, yeterli olması” öğrenciler tarafından en önemli bulunan maddelerdir. Aynı araştırmada bir müziksel özellik olan “öğretmenin piyano çalması” özelliği en düşük puan ortalaması ile öğrenciler tarafından en önemsiz özelliklerden biri olarak görülmüştür.

Araştırmada ayrıca okul öncesi öğretmen adaylarının anketin müziksel özellikler ile ilgili bazı maddelerini sınıf öğretmeni adaylarına göre daha önemli buldukları görülmektedir. Örneğin, “öğretmenin öğrettiği konuya ilişkin materyaller konusunda bilgi sahibi olması”, ($p<,005$) “öğretmenin okul müzik eğitiminde kullanılan çalgıları çalabilmesi” ($p<,05$) ve “öğretmenin yeterli derecede piyano çalma becerisine sahip olması” ($p<,001$) özellikleri maddelerinden okul öncesi öğretmen adaylarının aldıkları puanlar sınıf öğretmeni adaylarının puanlarına göre anlamlı derecede yüksek olarak bulunmuştur. Bu bulgu, okul öncesi öğretmen adaylarının etkili müzik eğitiminde müziksel davranışların önemine sınıf öğretmeni adaylarına göre daha fazla inandıkları şeklinde yorumlanabilir. Sınıf öğretmenleri, ilköğretim programının yapısı gereği müzik derslerini çok önemsemeyebilmektedirler. Bir öğretmenin eğitiminde başarılı olması için öncelikle öğretime istekli olması ve öğreteceği alanı önemsemesi gerekmektedir. Bu bağlamda öğretmen eğitimi programları geliştirilerek öğretmenlerin bu konuda kendilerini daha yeterli görmeleri ve müzik alanını en az diğer alanlar kadar önemsemeleri sağlanmalıdır. Bununla birlikte erken çocukluk dönemi ve ilköğretim müzik eğitiminin etkililiğinin oluşabilmesi için müzik öğretmenlerinin eğitimi ile birlikte aynı derslere giren okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin eğitimine de önem verilmeli, öğretmenlerin sorunları, yeterlikleri ve görüşleri araştırılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Butler A. (2001). Pre-service music teachers' conceptions of teaching effectiveness, microteaching experiences and teaching performance. *Journal of Research in Music Education*, 49(3), 258-2.
- Hamann D.L., Lineburgh N. & Paul S. (1998). Teaching effectiveness and social skill development. *Journal of Research in Music Education*, 46 (1), 87-101.
- Hamann D.L., Baker D.S., McAllister P.A.&Bauer W.I (2000). Factors effecting university music students' perceptions of lesson quality and teaching effectiveness. *Journal of Research in Music Education*, 48 (2), 102-113.
- Hash, P.M.(2009) Preservice classroom teachers' attitudes toward music in the elementary curriculum, *Journal of Music Teacher Education* 19(2), 6–24.
- Hennessy, S.(2001) The factors which influence student teachers' confidence to teach the arts in the primary classroom, *Research In Dance Education*, 2(1).54-71
- Kelly, S. N. (2008). High school instrumental students' perceptions of effective music student teacher traits. *Journal of Research in Music Education*, 17(2), 83-91.
- Madsen K. (2003). The effect of accuracy of instruction, teacher delivery and student attentiveness on musicians' evaluation of teacher effectiveness. *Journal of Research in Music Education*, 51 , 38-50.
- Madsen, K. &Cassidy J.W. (2005). The effect of focus of attention and teaching experience on perceptions of teaching effectiveness and student learning. *Journal of Research in Music Education*, 53 (3), 222-233.
- Özmenteş, S. (2009). Sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimine ilişkin görüşleri: Antalya ilinde nitel bir çalışma. Eğitimde Yeni Yönelimler Sempozyumunda sunulan bildiri, İzmir.
- Rohwer D. & Henry W. (2004). University teachers' perceptions of requisite skills and characteristics of effective music teachers. *Journal of Music Teacher Education*, 13(2),18-27.
- Schmidt, M. (1994). Defining good music teaching: Four student teachers' beliefs and practices. Paper presented at the qualitative methodologies in Music Education Research Conference, University of Illinois, May 19-21.
- Seddon, F. & Biasutti, M. (2008) Non-music specialist trainee primary school teachers' confidence in teaching music in the classroom. *Music Education Research* 10(3), 403-421.
- Teachout, D.J. (2001). The relationship between personality and the teaching effectiveness of music student teachers. *Psychology of Music*, 29, 179-192.
- Teachout, D.J. (1997). Pre-service and experienced teachers' opinions of skills and behaviors important to successful music teaching. *Journal of Research in Music Education*,45 (1), 41-50.
- Yarbrough, C. (1975). The effect of magnitude of conductor behavior on performance, attentiveness, and attitude of students in selected mixed chorus. *Journal of Research in Music Education*, 23, 134-146.